

Брой 5

ИНФОРМАЦИОНЕН
БЮЛЕТЕН

2003

5 Броя:

ОБЩЕСТВЕНО-ЧАСТНИТЕ ПАРТНЬОРСТВА - НЕОБХОДИМОСТ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ВОДНИЯ СЕКТОР

8/9 стр.

**СЛЕД МЕСТНИТЕ ИЗБОРИ
ЩЕ ОСЪМНЕМ С 3860
КМЕТСТВА**

10/11 стр.

**Радиотема: „МЕДИИТЕ -
ПОСРЕДНИК МЕЖДУ
МЕСТНАТА ВЛАСТ И
ГРАЖДАНИТЕ“**

12 стр.

**ПРОГРАМА
„ОБЩЕСТВЕН ФОРУМ“**

13 стр.

**И ПРЕЗ 2003 ГОДИНА
ФРМС ПОДКРЕПЯ
ОБЩИНСКИ ЦЕНТРОВЕ ЗА
УСЛУГИ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА
ГРАЖДАНИТЕ**

14/15 стр.

ЗА МЕСТНАТА ВЛАСТ

16 стр.

КАЛЕНДАР

Най-малко 2 млрд. Евро са необходими за подобряване на водопре-носната мрежа в страната, заяви зам.-министърът на МРРБ Савин Ковачев на кръгла маса „Публично-частните партньорства при управлението на ВиК системите в България“, организирана от Фондацията за реформа в местното самоуправление и Българска международна стопанска асоциация (БИБА) на 30 април в НДК. С. Ковачев очерта основните проблеми в този сектор - неизяснената собственост във ВиК дружествата, големите загуби на вода по преносната мрежа, липсата на инвестиции.

В дискусиата как да се регулира водният сектор участие взеха Николай Минков, председател на комитет „Енергетика и комунални услуги“, БИБА, Албена Варталова, консултант в Hal-stow Group, Джим Саутуърт, главен изпълнителен директор на „Софийска вода“ АД, Делян Енкин, кмет на Община Троян и др.

Силна политическа намеса, липса на инвестиции и на стратегия за развитие на ВиК сектора отчете Албена Варталова. Според анализа на консултантската фирма, спечелила проект на СБ, голям проблем е и липсата на регулация на тарифите за ВиК. Цените трябва да са конкурентни и да гарантират жизнестойността на фирмите, от една страна,

и, от друга - да отразяват и интересите на потребителите, заяви още А. Варталова. Тя представи проект за нов воден регулаторен орган, който да бъде към МРРБ или комисия към МС с ориентировъчен персонал от 60 души. Той ще одобрява тарифите, които ВиК-та ще предлагат въз основа на петгодишни планове.

Песимист съм по отношение на нов държавен регулаторен орган, защото се явява структура, която ще администрира бизнеса, заяви кметът на Троян Делян Енкин. Той разказа пред участниците в дискусиата за положителния опит на общината. „Местната власт е тази, която може да скъси дългия път на управление на процеса“, каза Д. Енкин. В Троян ВиК-дружеството е общинско и е предприело подмяна на тръбите по водопреносната мрежа. Парите идват от потребителите, които инвестират чрез увеличението на цената на водата подмяната на мрежата. Общината се отчита пред гражданите и те контролират процеса.

Участниците в дискусиата се обединиха около мнението, че Троян е изключение в общата нерадостна картина на страната, където един от възможните изходи за подмяната на остарялата водопреосна мрежа е концесионерството. За пример бе дадена София.

Джим Саутуърт, изпълнителен директор на „Софийска вода“, заяви в презентацията си, че на общината е представен ревизирият план за останалите 22 години от концесията, като той предвижда два пъти повече инвестиции от предвидените и подмяната на 700 км тръби. Стана ясно, че „Софийска вода“ АД е първият прецедент в практиката на ИСПА по отношение на финансиране на проекти. ИСПА е одобрила проект на частния предприемач за водния сектор. А. Варталива съобщи, че проектът е бил одобрен, като бъдещата търговска печалба е била предварително анулирана.

Представяме ви интересни моменти от Кръглата маса.

НИКОЛАЙ МИНКОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИТЕТ „ЕНЕРГЕТИКА И КОМУНАЛНИ УСЛУГИ“, ВІВА:

Желанието ни е днешната Кръгла маса да спомогне да се ускори процесът във водния сектор, така че да имаме по-успешни стъпки напред в реформата, в създаването на воден регулатор, в подобряването на правната и регулативна рамка, в привличането на частния капитал в управление на активите във ВиК - системите.

САВИН КОВАЧЕВ, ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР, МРРБ:

За съжаление ВиК-секторът в България напоследък излъчва повече отрицателни сигнали и това се дължи на няколко основни причини. Първата основна причина е, че за съжаление липсва ясна концепция на национално равнище за това как трябва да бъде организиран водният сектор в страната. ВиК-стратегията на нашата държава не е окончателно избистрена, не е и обществено приета. Преди няколко месеца станахме свидетели как една от еманациите на водната стратегия в България получи отрицателен отзвук в средите на общините. Най-вече знаем за отрицателното становище на Националното сдружение на общините в Република България по отношение на един от проектите за допълнение и изменение на Закона за водите. Знаем какво предизвика тогава гневът на общините: това беше идеята всички води да бъдат обявени за общонационално богатство, като дори водите, които бяха прогласени от Закона за водите за общинска собственост, бъдат трансформирани в държавна собственост, а на общините се реши да им бъдат предоставени собствеността на водопреносните мрежи и съоръжения. На това общините реагираха отрицателно, като казаха, че в случая се очертава национализация на водни ресурси, а в замяна на това им се дават мрежи и съоръжения, създавани преди десетки години и амортизирани, за които общините ще трябва дълго време да търсят необходимите ресурси, за да могат да реновират и също така да изградят и нови водопреносни мрежи и съоръжения. Тоест видя се, че няма обществен консенсус за това как да изглежда бъдещето на водния сектор в страната. И до сега, разбира се, предмет на дискусия са няколко основни проблема. Единият от тях е каква да бъде собствеността върху водните ресурси. Другият основен проблем е каква да бъде собствеността и формата на управление на водопреносните мрежи и съоръжения. Третият дискуссионен въпрос е как да бъде ситуирана и как да изглежда нормативната

база, свързана с реда и условията за предоставяне на ВиК услугите в страната. И не на последно място, разбира се, нашето законодателство и нашата водна стратегия трябва да дадат отговор на въпроса как да намерим липсващите ни около два милиарда Евро средства, за да можем да предоставим действително качествени и на поносима социална цена услуги за потребителя. Ние не можем да лишим потребителите, населението на България от това жизнено важно благо - водата. Именно това е предмет на дискусия: как да бъдат привлечени необходимите два милиарда Евро за изграждане не само на водопреносни мрежи и съоръжения, а и на пречиствателни станции и на хидротехнически съоръжения било за поливане, било за събиране на водите и за осигуряване на нормално количество вода, при което да не се получава воден режим в страната. Този проблем, разбира се, подсказва, че законодателят трябва да намери редица алтернативни решения за привличане на ресурси във водния сектор, защото ние ясно си даваме сметка, че на първо време този паричен ресурс, за който споменах, трудно може да бъде осигурен било със средства от държавния бюджет, било със средства от общинските бюджети. Също така не е разумно и е много трудно при сегашния баланс и бюджета на страната да търсим нови заеми било от Световната банка, било от други международни финансови институции. Това недвусмислено показва, че действително на преден план излиза необходимостта от установяване на различни форми на обществен-частни партньорства. В близко време ние трябва да решим основните въпроси: кой ще бъде собственик на водния ресурс, кой ще бъде собственик на водопреносните мрежи и съоръжения и по какъв начин ще се експлоатират тези водопреносни мрежи и съоръжения, ще се изградят, ще се ремонтират. И освен това трябва да преодолеем и редица по-скоро субективни проблеми, които бяха наследени от миналите години. Единият от тези проблеми е сложната форма на собственост върху активите на ВиК-дружествата. В момента поради редица и законодателни, и финансови съображения се наложи много сложна форма на собственост. Знаем, че има изцяло държавни ВиК-дружества, има изцяло общински ВиК-дружества, има и ВиК-дружества, които главно поради наложени неразумни условия от Световната банка бяха трансформирани в държавно-общински дружества. Знаем всъщност какво беше наложено по условията на водния заем на нашата страна. Именно поради липса на еднаква форма на управление на ВиК-системите държавата и общините много трудно упражняват управленски въздействия върху стопанските субекти, които стопанисват водопреносните мрежи и съоръжения. И този проблем действително трябва да намери своето решение. Друг субективен фактор е наслагван с годините и играе отрицателна роля: това е липсата на достатъчна координация, на достатъчна обвързка и на интересите, липсата на задълбочен и пряк диалог между заинтересованите ведомства на централно равнище.

Като резултат от днешната дискусия очаквам да бъдат дадени свежи, подходящи, прагматични, законодателни и практически решения за това как да се развива нашето законодателство в най-близко бъдеще по отношение на това как да се решат

основните въпроси във ВиК-сектора, какви форми на обществено-частни партньорства ще са подходящи за нашата страна и кои от тях във времеви хоризонт биха могли да бъдат приложени първоначално и кои други форми - в един последващ етап.

АЛБЕНА ВАТРАЛОВА, КОНСУЛТАНТ, HALCROW GROUP:

Проблемите във ВиК-сектора не са малко. Изтъква се неефективността на водните дружества. Водният сектор е фрагментиран, с липса на ресурси, с липса на пълноценна автономия и с наличие на политическа намеса, с липса на крупни инвестиции, които са много нужни. Има големи различия в размера на фирмите. Не е приета стратегията за развитие на ВиК-сектора. Има все още неясен правителствен ангажимент за прилагане на пазарните механизми в него. Има ниско ниво на социална поносимост на разходите за вода в самите домакинства и слаба информираност на обществото. Няма регулиране на нивото на услугите и на тарифите за водата, освен при концесията за ВиК-услугите в София, където то е договорно.

Нуждата от регулирането е ясна на всички, то дефинира и контролира спазването на определени стандарти за качеството на услугите и определя тарифите за водата съгласно основния икономически принцип за пълно покриване на разходите, което досега не се случва. Регулирането би следвало да балансира интересите на основните заинтересовани страни - консуматорите, инвеститорите, операторите, държавата. Какви са ползите? Дават се гаранции за потребителите, че получават услугата на конкурентни, а не на монополни цени. Гарантира се стандартно качество на услугата. Осигурява се жизнеспособност на фирмите, като се гарантира техният икономически интерес. И се дават гаранции за публичния сектор, че активите им се управляват ефективно и от полза за цялото общество.

Целите на националния регулаторен орган са да осигури финансова стабилност в сектор ВиК, да осигури ефективно предоставяне на водните услуги, да създаде добра основа за преодоляване на риска, който е свързан с участието на частния сектор, да насърчи процеса на инвестиране в сектора и да защити интересите на консуматорите на първо място.

Какви са препоръчителните качества на един регулаторен орган? Той трябва да бъде в максимална степен независим спрямо интересите на всичките заинтересовани страни. Трябва да има прозрачност при взимането на решения, отчетност на най-високо правителствено ниво. В работата му да има почтеност, компетентност и гъвкав подход спрямо променящите се условия.

Какви са основните функции на такъв воден регулаторен орган? Определяне на технически и корпоративни стандарти, издаване на лицензи, ако се приеме, че ще има такива, и контрол за спазване на условията в тези лицензи, определяне на тарифите на водната услуга и на водата, определяне на стимули и санкции, повишаване на конкуренцията в съществуващия монополистичен пазар, арбитраж при спорове и консултиране

с всички заинтересовани страни.

Обхватът на водния регулаторен орган, както е предложен в нашия проект, е той да бъде едносекторен. В ангажиментите му влиза регулиране на всички оператори, без значение дали те са частни, публични, малки или големи, включително и на концесионерите.

Регулирането на нивото, на качеството на услугите и на тарифите остава да се регулира от досегашните компетентни органи. Има добре изградени структури, традиции, практика, законодателна база, няма смисъл да се прехвърлят към нов регулаторен орган.

Ще се спира малко по-подробно на регулиране на качеството на услугите. Както казах, качеството на водата и на околната среда стават съгласно норми за качество на питейната и на отпадъчните води и то се поема от досега съществуващите регулаторни органи. В България е все още недостатъчна нормативната база и практика за регулиране на ефективността на операциите и на нивото на услугите за потребителите, върху което ще се концентрират функциите на предлагания регулаторен орган. Изпълнението на тези стандарти за качество на услугите от страна на операторите по принцип става като обща практика въз основа на дефинирани сравнителни показатели, еталони. Тези сравнителни показатели могат да се групират в четири категории: данни за фирмения профил и странични фактори, показатели за качествата на услугите, показатели за оперативна ефективност, финансови показатели за изпълнение. Определянето на сравнителните показатели за нивото на услугата трябва да е в съответствие с националната политика, за да бъдат реалистични и постижими технически и финансово. И всичко това трябва да става при широка комуникация с обществеността и с всички заинтересовани страни.

Икономическото регулиране обхваща определяне на цените на ВиК-услугите. То включва също така субсидиране и компенсирание чрез социално подпомагане и санкции за ВиК-дружествата. Основните принципи на икономическото регулиране са: диалог, равнопоставеност, участие на всички заинтересовани страни, стабилност и устойчиво развитие на ВиК-сектора. В процеса на определяне на цените се отчитат интересите на всички заинтересовани страни.

При формиране на цените основен е пазарният принцип: пълно покриване на разходите. Надявам се това да бъде възприето от тези, които взимат решения в нашата държава, въпреки стремежа да има известна социалност. Това в настоящата ситуация при драстична нужда от инвестиции не е възможно.

Единият подход, който може да се приложи при определяне на цените, е покриване на разходите плюс добавка. Той се базира на минали разходи и фирмите нямат стимул да намаляват разходите. Другото предложение, направено от екипа, е подходът на пределната цена. Определят се бъдещите разходи с коефициент за ефективност и се фиксира горна граница на средната цена. Именно в този случай се насърчава намаляването на разходите от оператора.

Стимулите за операторите могат да бъдат във вид на предоставяне на допълнителна пе-

чалба за сметка на икономисаните разходи. А санкциите могат да бъдат под формата на намаляване на печалбата, на субсидиите при непечеливши дружества, публикуване на информация за неефективното дружество, индивидуални санкции за недобро управление, отнемане на лицензи, ако се въведат такава.

Препоръките ни са на този етап са правата и задълженията на съответно водния регулатор да бъдат задължителни и дискреционни, по целесъобразност, като задължителността на този етап да преобладава над целесъобразността. Би трябвало да се наблегне на процедурата за съдебно разрешаване на спорове, която е много щекотлива, особено в тези сектори.

В нашата работа бяха разгледани четири варианта на институционалните аспекти на водния регулативен орган: отдел в МРРБ, Изпълнителна агенция към Министерския съвет, Държавна агенция към Министерския съвет и Комисия към Министерския съвет. Спряхме се като предложение на последния вариант: Комисия към Министерския съвет, тъй като тази структура осигурява максимална независимост и съответно обективност при вземането на решения. Предлагаме структурата да се състои от Председател и четирима членове, отговарящи съответно за регионалните, техническите, финансовите и икономическите въпроси и външните връзки, да има „Правен“ и „Административен“ отдели и състав от около 60 души. Към Комисията е добре да се сформира консултативен съвет с представители на всички заинтересовани страни: държавата и общините, доставчиците на ВиК-услугите, консуматорите, синдикатите, съюзите на работодателите, национални браншови асоциации.

Отчетността на водния регулатор трябва да има прозрачност, трябва да се отчита пред правителството. Ще се проверява от Държавната агенция за вътрешен финансов контрол и Сметната палата и ще се отчита пред широката общественост. Финансирането му, поне засега, няма как да бъде осигурено, освен от държавния бюджет.

Като обобщение на необходимостта и ползите от регулирането мога да кажа, че регулирането е начин да се осигури устойчиво развитие на ВиК-сектора при пазарни условия. Чрез регулирането е възможно да се намали политическият и икономическият риск за потенциални частни инвеститори. Регулирането е механизъм, който гарантира на потребителите стандартно ниво на услугите на пазарни цени.

ДИЛЯН ЕНКИН, КМЕТ НА ОБЩИНА ТРОЯН:

В нашата община политиката, която се провежда от осем години в сферата на комуналното стопанство, се основава на следното: консуматорът на публичната услуга плаща 100% разходите за услугата. Решихме проблемите си с твърдите битови отпадъци. Намеренията ни са да решим проблемите и във водоснабдяването. Така искаме да решаваме в бъдеще и проблемите си в третия значим фактор на комуналното стопанство - уличната и пътната мрежа. Нашата философия е, че приходите в бюджета трябва да се изразходват не за комуналното стопанство, а за останалите сфери на социалното развитие на дадената териториална единица. До този момент тази политика е печеливша.

Трудно може да се каже, че досега имаше национална политика във водния сектор, особено през последните години, когато всяка година се даваше някаква нова постановка по управлението на сектора. Аз съм много голям песимист по отношение на ефекта от работата на националния регулаторен орган, една от чиито функции е да одобрява цени. Това е посока на създаване на структури, които да администрират бизнеса. А в пазарните условия това според мен е недопустимо. Моят песимизъм се корени в това, че през последните 15 години много такива органи се създаваха и никой от тях не подобри състоянието на водния сектор.

Цената на водата в град Троян е една от ниските в страната и в същото време с тази ниска цена сме създали възможност дружеството да инвестира само собствени средства.

Местната власт е институцията, която може да скъси дългия път на управление на процеса и точно местната власт е най-ефективният посредник между консуматора и производителя. Нашият опит показва, че сега пред нас задачата е да намерим възможности и схеми за увеличаване на финансовия ресурс за сектора, но при прякото участие на консуматора на тази услуга. Нека създадем възможност самият потребител да участва в управлението на процеса, да контролира развитието на този процес, като той влага своите средства.

Нашата главна цел се корени в следното: да ползваме все по-малко вода като природен ресурс, за да пречистваме и връщаме все по-малко количество замърсена вода обратно в природата. И механизмите, с които се опитваме да управляваме този сектор, работят в тази посока. Нашият гражданин - консуматор на питейна вода ще остойности този природен ресурс едва тогава, когато той пряко участва във финансирането във всичките етапи на този процес.

ТОНИМИР ГЧЕВ, УПРАВИТЕЛ, ОБЩИНСКО ВиК ДРУЖЕСТВО - ТРОЯН:

След 1999 г. съобразно финансовото състояние на общината и на дружеството и обсъдените варианти за евентуално финансиране и започване на реконструкция в Община Троян бяха разгледани няколко възможни варианта за осъществяване на тази дейност. Първият беше облигационен заем. Бяха започнати дейности по неговото реализиране, но след получените резултати в Община Свищов категорично се отказахме от него. Другият възможен източник за финансиране и реконструкция е банков заем. Съгласно условията в България и отпускането на кредити от банки вариантът бе преценен като неизгоден. Третият вариант - финансиране от общината - също се оказа неизгоден. Единственият вариант, който можеше да доведе до възможности за реконструкция, беше цената на водата. Както знаем, в цената на водата средства за реконструкция и модернизация не са заложили. Единственият начин е чрез печалбата. 1999 година дружеството приключи с 89 хиляди лева счетоводна печалба. В началото на 2001-ва година повишихме цената на питейната вода. В резултат на това повишение акумулирахме средства. 2002 година завършихме с 289 хиляди лева счетоводна печалба. Но какво се оказа? От тези 289 хиляди лева, които ние реално сме заделили и можем да вложим в реконструкция, половината

от тях се губят в данъци и дивидент. Подобна ситуация не се среща никъде по света! В цяла Западна Европа, дори и във варшавското ВиК всички разходи по поддръжка и модернизация на водопроводната мрежа се признават за текущ разход.

За последните четири години закупахме техника за около 300 хиляди лева. Само ще спомена два многофункционални багера, с които подготвяме и извършваме реконструкцията в цялата община. За четири години ние сме подменили около 45 километра водопроводна мрежа. Трябва да отбележим и следния факт: реконструкцията, направена от самото ВиК, е от 50 до 60 % по-евтина, отколкото чрез възлагане. Ако въпросът с реинвестиране на получената печалба бъде решен, всяко ВиК може само да си реши проблема с реконструкция на водопроводната мрежа.

АНДРЕЙ ДЕЛЧЕВ, ЮРИСТ, ЧЛЕН НА РАБОТНА ГРУПА ПО ПОДГОТОВКАТА НА ПРОЕКТОЗАКОНА ЗА ВОДНИЯ РЕГУЛАТОР:

Троян вероятно няма нужда от воден регулатор, защото там нещата се случват сравнително ясно и чисто, дружеството мотивира своите инвестиционни нужди, те се обсъждат и се приемат от Общинския съвет, цената урежда тези инвестиционни намерения, като единственият проблем е данъчният или счетоводният проблем - как натрупаната печалба да бъде реинвестирана, без да отиде в данъци или по някакъв друг начин да отиде във фиска, вместо там, където ѝ е мястото - в подобряване на водните услуги. От тази гледна точка за ВиК-Троян вероятно проблемът с водния регулатор би се явил по-скоро тежест, отколкото облекчение.

Но нуждата от водния регулатор би трябвало да се оценява на друга плоскост. ВиК-услугите са услуги, които се осъществяват от местен монополист. Това са услуги, при които сблъсъкът

между частния интерес, без значение какъв точно е местният монополист - дали държавно, общинско или частно дружество - и интересът на обществото като цяло се разминават. Интересът на оператора, разбира се, е да поддържа по-високи цени, не само заради благородната цел да инвестира и да подобрява услугите, но и заради печалбата. В последна сметка всеки оператор е дружество, което трябва да печели. Интересът на обществото е, разбира се, цените да са колкото се може по-ниски. Тук е мястото на водния регулатор. Водният регулатор трябва да бъде това тяло, което да намери компромиса между икономическата необходимост от повишаване на цените, тогава, когато такава икономическа необходимост е доказана, и необходимостта тези цени да бъдат приемливи за обществото ниво. Водният регулатор трябва да замести административното регулиране, което съществуваше допреди седем-осем години, когато цената на водата беше фиксирана.

Водният регулатор трябва да намери онази цена, която е обществено приемлива и която е икономически обоснована. От друга страна, водният регулатор точно като независимо тяло трябва да защити интересите на инвеститорите, той трябва да има ясна и прозрачна методика за определяне на цените, така че да гарантира на всеки инвеститор, че тогава, когато той докаже обективно необходимите си разходи, то тези разходи да могат да намерят отражение в цената. В противен случай, ако оставим регулацията по начина, по който в момента тя се извършва във ВиК-Троян, тя се извършва от Общинския съвет. Тази регулация винаги ще бъде политически мотивирана и ще носи своя риск. В Троян се случва добре поради причини, които съществуват в Троян. Примерът на колегите е много позитивен, той наистина е един идеален пример в условията на България. Но в много други български градове, както и в национален мащаб регулацията не може да се случи поради гигантската причина, наречена политически риск. Знаете многобройни случаи, в които заради разделението между кмета и Общинския съвет разумни решения не се приемат именно поради този политически риск. Регулаторът трябва да преодолее тъкмо това. Той трябва да даде гаранция както за обществото, така и за инвеститора, да създаде спокойствие и предвидимост. И тъкмо в тези държави, в които няма закон за регулатора и ясни, писани правила, там частните инвеститори отчитат висок регулативен риск, който съответно оскъпява цената на техните услуги.

АНГЕЛ ТОПОРЧЕВ, ЗАМЕСТИК КМЕТ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД:

Велинград е една от общините, която предостави своята печелива водопроводна канализационна система на частното търговско дружество „Евроводкоммерс“ - дружество, което нямаше дори 24 часа опит в бранша, преди да подпише този договор. Процедура липсваше. Договорът беше сключен за десет години срещу обещание за инвестиция в размер на 25 милиона. Договорът е подписан от председателя на Общинския съвет. При подписването на договора са пропуснати три нули от инвестициите и от 25 милиона те са станали 25 хиляди, при условно 50 хиляди годишна чиста печалба за общината от това дружество. Сумата за инвестициите за десетгодишния период е

половината от годишната чиста печалба, след облагане... Ние „приветстваме“ такива „мъдри“ решения! Не препоръчвам на колегите от общините да подхождат по подобен начин.

НЕНЧО НЕНЧЕВ, УПРАВИТЕЛ НА ВОДНО СДРУЖЕНИЕ „ЧИСТА ВОДА“, СЛИВЕН:

Общините поначало не влизаха в схемата като съдружници във водните сдружения. Естествено, ние проумяхме тази груба грешка и предложихме на общините 49% от капитала - да влязат като съдружници във водните сдружения.

Повишихме събираемостта и тя достигна 95%. Постигнахме го, като променихме стимула за работа на инкасаторския апарат.

ВЛАДИМИР СТРАТИЕВ, АРБИТЪР КЪМ АРБИТРАЖНИЯ СЪД КЪМ БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМЕРА:

Член 18 от Конституцията казва, че водите са изключителна държавна собственост и това за нас е основно правно изходно положение. Законът за водите определя две понятия - водите и водните обекти - също като предмет на изключителна държавна собственост. Защо обръщам внимание най-напред върху това? Проектът за изменение на Закона за водите има за цел да коригира досегашния Закон за водите именно във връзка с тази разпоредба на Конституцията. Досегашният Закон за водите си позволява да третира като и частна, и публична, и държавна, и общинска собственост нещо, което може да бъде само изключително държавна собственост. С измененията на Закона за водите навсякъде, където се говори за води и за водни обекти, това се свързва само с изключителната държавна собственост, при това публична, а не частна. Това, което остава в сферата на възможната общинска, съответно и частна собственост, са водно-стопанските системи и съоръжения. Законът е дал дефиниция за това какво са водно-стопански системи и съоръжения. Нашата система на предоставяне на услуги на населението, свързани с водоснабдяване и канализация, към момента е организирана под формата на общински и държавни дружества, които играят ролята на ВиК-оператори и мисля, че тяхното създаване не е на еднородна основа, което създава доста разлики и доста проблеми. Тези търговски дружества сами по себе си са самостоятелни търговски субекти. Това означава, че тези дружества трябва да работят на принципа на печалбата.

Колко вида собственост имаме? И по отношение на държавата, и по отношение на общините имаме и двата основни вида собственост: публична - държавна и публична - общинска собственост и съответно частна - държавна и частна - общинска собственост. В досегашния текст на Закона за водите и в подготвените изменения частната държавна и частната общинска собственост в областта на водопровода и канализацията или снабдяването на населението с вода е в порядъка на изключение и обикновено за по-малките обекти, онези, които не са част от цялата система на водно-стопанските системи и съоръжения. Във всички останали случаи Законът говори за публична собственост. Това автоматично ни прехвърля към една единствена възможна форма за ползване и експлоатация на

тези системи и съоръжения. Това е формата на концесията.

Заварено положение е това, че към днешна дата държавните и общинските дружества, които не би трябвало да се отличават по статут от частните дружества, не работят въз основа на концесия. Обектът на собственост е такъв, че той не може да бъде прехвърлен на частния субект, той може да бъде отдаден само за дългосрочно за ползване. Това, което е възможно да се прави, вече е под формата на концесия и концесионери могат да бъдат всякакъв вид търговски дружества. Това биха могли да бъдат и досегашните ВиК-дружества. Но публичната собственост изисква предоставянето на концесия.

Политическият принцип е продиктуван или основан на това, че имаме държавна и общинска собственост на ВиК-дружествата, тоест държавата и общините играят функцията на принципал по отношение на ВиК-дружествата, които задоволяват със своята работа един максимално широк кръг потребители и тук има определен обществен и социален интерес. Но всички знаем каква е практиката у нас. Всяка една промяна след местни или парламентарни избори или промяна в ръководствата на министерството означава друго поведение на принципала и на политически принцип се определя и ръководството на ВиК-дружеството. Тогава трудно се говори за планове и за определена политика.

Другият принцип, който никога не трябва да се забравя, е, че ВиК-операторите работят на принципа на самоиздръжката и на печалбата, тоест те не биха могли да съществуват извън правилата на икономическия принцип. Това означава, че цената, която се събира от потребителите, трябва да покрие техните разходи и инвестициите, направени от тях.

Другият принцип, който също трябва да бъде съобразен при провеждането на законодателната политика или при формирането на целите, критериите и стратегията на законодателната политика в областта на ВиК-сектора, това е основната цел, която изпълняват ВиК-услугите: да задоволяват социален и обществен интерес. Говорим за един естествен монопол, който винаги под някаква форма ще бъде регулиран.

Когато говорим за всичките тези проблеми, ние трябва да се съобразяваме с действащите закони, включително и с това, което е подготвено, особено що се отнася до правото на собственост върху обектите, от които се състои като цяло вод-

ностопанската система, системата на ВиК-услугите. Не се ли съобразяваме с правото на собственост, рискуваме да попаднем не само в юридически, а и в икономически каша и проблеми.

Освен правото на собственост и нормативната система, която определя правилата на играта в тази сфера, трябва да бъдат взети предвид общественият и социалният интерес и по какъв начин те да бъдат защитени.

ДЖИМ САУТУЪРТ, ГЛАВЕН ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР, „СОФИЙСКА ВОДА“ АД:

Чух тук за необходимостта от два милиарда Евро инвестиции. Искам да кажа честно, че не съм сигурен дали ще стигнат и два милиарда Евро, за да бъдат покрити всички дългосрочни нужди на България в областта на ВиК. Ето защо трябва всички да търсим начини, по които да бъдем по-ефективни.

Смятаме, че е възможно да бъдат направени икономии от капиталовите разходи, без това да повлияе неблагоприятно върху интересите на клиентите. Основните параметри, взети под внимание при разработването на плана за инвестиции, са: задълженията ни по концесионния договор, общият градоустройствен план на София, промени в обхвата и обема на дейността в сравнение с етапа на търга, както и това, което наричаме „консервативни български стандарти за проектиране“.

По-голямата част от това, което сме направили, е извлечено от резултатите, от моделите на водоснабдителната и канализационната мрежа. След представянето на инвестиционния план за периода за концесията, навлизаме в период, който се нарича „планиран преглед“. В рамките на „планирания преглед“ ще определим дългосрочната структура на тарифите по време на срока на концесията.

Някои от проектите, включени в инвестиционния план за периода на концесията, очевидно оказват влияние върху капиталовите разходи и бъдещите експлоатационни разходи. Преди предприемането на „планирания преглед“ ние ще трябва да разгледаме всички възможности, да намалим капиталовите разходи и да постигнем споразумение по дългосрочните изисквания за останалия срок от концесионния договор.

Кои са инвестициите, които направи „Софийска вода“ към днешна дата? Понастоящем те включват работи по ВиК-мрежите на София, които бяха разширени или рехабилитирани, изграждане на нови помпени станции, рехабилитация на някои от съществуващите, инсталиране на нови хидрофори, подобряване на водоразпределението, инициативи за намаляване на течовете, подмяна на много аварирани сградни отклонения, подобряване на съоръженията за дезинфекция и хлориране, завършване на стратегическите хидравлични модели на ВиК-мрежите. В пречиствателната станция за отпадъчни води в Кубратово се изпълняват строителни работи, някои от които са по ФАР, чието финансиране не е част от концесионния договор. Рехабилитацията на язовир „Искър“ включваше инсталирането на високотехнологичната геомембрана по повърхността на язовирната стена, както и закупуването на четири специални комбинирани канал-чистачни машини, които помагат за почистването на канализационните мрежи.

Една от областите, които пораждаат загриженост у нас, е това, което ние наричаме „непрехвърлени активи“. Вероятно този проблем стои пред всички ВиК-та в България. При това водопроводни и канализационни тръби не са предадени на общините поради различни причини. Например много от тях не са били построени в съответствие с обичайните нормативни изисквания и не са получили необходимите разрешителни. Смятаме, че дължината на мрежите в София, засегнати от този проблем, е около 600 километра.

Кои са насоките на инвестиционния план и как ще продължим напред? Ще изпълняваме рехабилитация на станцията за пречистване на питейни води „Бистрица“, както и на панчаревската пречиствателна станция, както и пречиствателни и помпени съоръжения по същата система, 14 допълнителни хлораторни станции, непрекъсната подмяна на хидрофорни станции, инсталация на нови хидрофори, където е необходимо, продължаващо подновяване на помпени станции, резервоари, около 700 километра рехабилитирани водопроводи, подобряване на работата по отстраняване на течовете, отделяне на внимание на непрекъснатостта на водоснабдяването за клиентите, подмяна на до 40% от сградните отклонения, ще продължим развитието на стратегическите модели до едно подробно ниво, което означава, че в него ще влязат всички тръби с по-малки диаметри, инсталация на нови канали и комбинирани преливници. Трябва да ремонтираме много от тях, за да не допуснем директното им смесване с местните потоци и реки с оглед подобряване на екологичните аспекти; намаляване на инфилтрацията, елиминиране на наводнения от канали, широкомащабно осъвременяване, модернизиране на канализационната система. Очакваме разходи около 300 милиона щатски долара за оставащите 22 години от концесията.

За да обобщя, смятам, че има начини да постигнем намаляване на общите разходи. Един от пътищата е европейското финансиране. Работите в Кубратово, които понастоящем се изпълняват, са финансирани от ФАР. С прогреса по посока членство в Европейския съюз от страната ще се очаква да дава своя дял в инвестирането, затова сега очакваме подкрепа от ИСПА, за което трябва да има съфинансиране. „Софийска вода“ се е ангажирала да осигури съфинансиране за една сериозна програма на ИСПА за разширяване и подобряване на мрежите. Публичните активи са собственост на Столична община: мрежите, пречиствателните станции все още принадлежат на Столична община. Концесията дава възможност на концесионера да ги експлоатира. Тоест получаването на финансиране от ИСПА е от значителна полза за град София.

По отношение на експлоатационните предимства, които концесионерът може да получи от това финансиране, вече се водят разговори с ИСПА относно това какви са начините, по които ще можем да определим, че няма да има финансови печалби за концесионера. Крайният бенефициент да бъде Столична община.

Друг момент е, че според нас някои от българските стандарти за проектиране са много строги и остарели. Вярваме, че има възможност не само в София, но и на други места в България да бъдат преразгледани стандартите за проектиране.

СЛЕД МЕСТНИТЕ ИЗБОРИ ЩЕ

Иглика Горанова

Към момента в Народното събрание има внесени официално два проекта на закони за изменение и допълнение на Закона за местните избори - това са законопроектите на народни представители от БСП и ДПС, внесени през април. Избирателният кодекс, оповестен от депутата от НДСВ Емил Кошлуков през септември миналата година, който уреждаше и провеждането на местните избори, все още не е внесен. Вероятността той да бъде приет до местните избори е минимална и той може да бъде дискутиран в частта му за местните избори, в която 20 депутати от НДСВ с изменения в Закона за местното самоуправление и местната администрация предлагат намаляване броя на общинските съветници и мажоритарен избор за тях.

Анализът на двата законопроекта показва, че те са сходни в основните си пунктове и в основни линии

върщат условията, при които се проведеха местните избори през 1995 г.

Предложенията в двата законопроекта съвпадат в частта им за избирателните списъци, изборите за кметове на райони, образците на бюлетините и процедурите за гласуване.

Според вносителите от БСП основен проблем на тези избори ще са

избирателните списъци.

И в двата законопроекта се предлага промяна на текстовете в закона, предвиждащи съставяне на избирателни списъци и гласуване по адресна регистрация. Вместо това се обосновава необходимостта избирателните списъци и гласуването да се извършват по постоянен адрес. Би следвало местни органи на властта да избират само живеещите в дадената единица. В този смисъл е спорно дали да се дава възможност на хора, български граждани, които отдавна не живеят в страната, да избират местни органи на властта. След като не плащат местни такси, не би следвало да се произнасят по въпроса кой да управлява тези средства. В тази посока са тенденциите в Европа - цели се даване на възможност на чужденците да участват в местни избори и да се интегрират в местната общност.

И в двата проекта се предлагат изменения, които да позволят отново да се провеждат избори за кметове на райони в градовете с районно деление (София, Пловдив и Варна) като развитие на демократичния принцип за пряко избиране на органите на местното самоуправление. Вносителите от ДПС са определили въвеждането на

пряк избор на кметовете на райони

в Столичната община и градовете с районно деление като най-важна цел на измененията. Промените, които бяха направени в Закона за местните избори през 1999 г., посочват вносителите, и последвалото избиране на кметовете на райони от общинските съвети са създали предпоставки за възникване на конфликти между кметове на общини и общински съветници. Другият сериозен аргумент на вносителите за прекия избор е, че районите обединяват големи групи от населението, значително превишаващи по големина част от общините. Това според вносителите ще доведе и до един по-стабилен статут на този орган, независещ от настроенията и групирването на съветниците в съответните общински съвети.

Поставят се

нови изисквания към бюлетините.

Предлагат се отделни бюлетини за всеки един кандидат за кмет и за листите при избора на общински съветници. Наред с това всяка бюлетина трябва да има един уникален номер за всяка партийна листа или независим кандидат, за да може всеки избирател да се ориентира. В горния ляв ъгъл на отделен ред с увеличен и удебелен шрифт се отпечатва в каре номерът на съответната партия, коалиция или инициативен комитет. Политически партии, коалиции и инициативни комитети, регистрирали кандидати за съветници и/или кметове в общинската избирателна комисия, трябва да имат единен номер на бюлетината за всеки вид избор, за който са регистрирали кандидати на територията на общината. Мотивът за тези предложения е, че по този начин ще се избегнат манипулации. През 1999 г. бюлетините бяха общи с дълги списъци на кандидат-общински съветници и това много затрудни избирателите. Промените, направени през 1999 г. с въвеждането на общи бюлетини за избор на кметове и общи бюлетини за избор на

ОСЪМНЕМ С 3860 КМЕТСТВА

съветници, без да са изписани имената на кандидатите в кандидатските листи за съветници, показаха своята неефективност. Доказателство за това е увеличеният брой на недействителните бюлетини. Въпреки че са политически мотивирани, тези предложения имат основание. Видът на бюлетините за местните избори през 1999 г. беше направен така, че максимално да затруднява гражданите, като се очакваше, че недействителни бюлетини ще бъдат подавани предимно от привърженици на тогавашната парламентарна опозиция. За илюстрация в Община Банско при гласували 6572 за общински съветници са подадени 558 недействителни бюлетини. В Кирково при 10 443 гласували има 1030 недействителни бюлетини.

БСП мотивира и предложението си Президентът да назначи

Централна избирателна комисия

за провеждане на местните избори, към чиито членове се поставят изисквания да бъдат политически неутрални и политически необвързани. Действащият закон предвижда Централната избирателна комисия за произвеждане на избори за народни представители да осъществява функциите на Централна комисия за местни избори.

С изменение на Закона за административно-териториалното устройство на Република България в проектозакона на БСП се предлага изменение на условието за създаване на кметство, определено в чл. 16, т.1 от Закона за административно-териториалното устройство на Република България. Вместо 500 жители се предлага кметство да може да се образува при наличие на население над 100 души общо в населените места, образувачи кметството, с което се възстановява състоянието до 1999 г.

Това изменение поражда редица практически проблеми, които следва бъдат обект на широка дискусия още от сега. През 1999 г. в споменатия закон беше включен специален текст (§ 3 от Допълнителните разпоредби), регламентиращ положението избори за кметове на кметства да се произвеждат само в тези кметства, които са създадени към датата на обнародване на указа на Президента на Република България за насрочване на местните избори. Това означава, че промяната няма да доведе автоматично до провеждане на

избори в малките населени места, а само в онези, на които общинските съвети своевременно успеят да дадат статут на кметства.

Ето малко статистика, която да илюстрира проблема. По данни на НСИ преди измененията в закона през 1999 г. е имало общо 3860 кметства. Към датата на изборите са подлежали на закриване 2165 кметства, които не са имали изискуемото население от минимум 500 жители. Законното изискване е било това да бъде направено до 3 ноември 1999 г. Така избори за кметове на кметства са били проведени само в 1696 кметства. Допълнително са избрани около 60 кмета, или общо 1756 кмета. Пак по данни на НСИ към май 2003 г. в страната има 2440 кметства. Стигнало се е до парадокса официално да съществуват 2440 кметства, а да са избрани само 1756 кмета. Няма друго обяснение освен това, че за разликата от 684 кметства без кметове общинските съвети просто не са изпълнили законното изискване да ги закрият. Нежеланието, с което общините са се отнесли към задачата да намалят броя на кметствата, показва, че те вероятно подкрепят предлаганото изменение. В Община Самоков в момента има 25 кметства, а през 1999 са избрани 13 кмета, в Община Годеч в момента има 9 кметства, а през 1999 г. не са избрани кметове на кметства. В Ихтиман сега има 16 кметства, а през 1999 г. са избрани 3 кмета. След местните избори България ще осъмне с 3860 кмета. Ето защо общинските съвети трябва да имат готовност, ако това предложение се приеме, бързо да приемат налагащата се корекция в административно-териториалната карта на общините. ◆

РАДИОТЕМА: „МЕДИИТЕ - ПОСРЕДНИК МЕЖДУ МЕСТНАТА ВЛАСТ И ГРАЖДАНИТЕ“

В края на април бе излъчено поредното съвместно радиопредаване на ФРМС и БНР, насочено към широката общественост и посветено на проблемите на общините. Темата бе „Медиите - посредник между местната власт и гражданите“. Гост в студиото бе Иглика Горанова, журналисти и наблюдател във вестник „Новинар“, по телефона се включи и г-р Красимир Мирев, кмет на Община Търговище. Водеща бе Савелина Савова.

Представяме ви моменти от предаването.

ИГЛИКА ГОРАНОВА:

Медиите от декември месец миналата година насам рисуват една картина на война между общините и общинските съвети, от една страна, и Финансовото министерство - от друга страна. Тоест кметовете от декември насам присъстват с един много застрашителен образ. Те са хората, които обвиняват правителството в това, че то не си изпълнява ангажиментите към тях, искат 100 милиона лева за непогасени задължения от миналата година. Освен това правят график за поетапно спиране на общинските дейности, организират символични стачки, плашат със съд държавата в Страсбург... И за всичко това те имат достатъчно силни аргументи.

Другата страна на барикадата е окупирали Финансовото министерство, което казва: „кметовете са лоши, те не могат да правят бюджети, ние подписахме с тях споразумение, погасихме си задълженията и няма да им дадем тези пари“. И най-странното е, че в тази война между общини, от една страна - кметовете, общините - това сме ние, гражданите и хората - и Финансовото министерство, от друга страна, което е държавата, няма мир и този мир до момента не може да се случи.

Очевидно, тук е ролята на медиите като мост. Но какво забелязваме в пресата? От декември месец насам има изобилие от материали, посветени на проблемите на общините - какво казва едната страна, какво казва другата страна... Всичко това е наситено с много факти, данни, цифри. И работата на медиите в случая е да информира обществото за този съществуващ проблем. Но все пак медиите не могат да съберат кметовете и Финансовото министерство на една маса. И другото, което се забелязва (поне аз го отчитам като особена ситуация, в която са поставени медиите) е липсата на коментари и анализи. Дотолкова, доколкото те присъстват, са малко и обикновено заемат или едната, или другата страна.

Обяснявам си липсата на аналитичност със странните отношения между Финансовото министерство и общините. Нека не забравяме, че преди Костадин Паскалев да излезе от властта, той беше лобито на кметовете във властта и човекът, който водеше финансовата децентрализация. Тоест, това беше човекът, който лобираше най-сетне тя да се случи в България: общинските и държавните дейности да бъдат разделени, да имат една относителна самостоятелност, да разполагат с бюджетите си. Направи се един план, трябваше да се приемат купчина закони, но Паскалев каза, че финансовата децентрализация няма да се случи и излезе от властта. Де-факто любовта между кметовете и правителството, каквато беше демонстрирана само преди година, изведнъж се превърна във война с един непредвидим край...

Тук бих искала да отбележа един факт. В цялата тази ситуация се намеси вестник „Труд“, който предложи парите от дивидента на БТК да отидат за погасяване на задълженията на общините, което очевидно няма да се случи, но тук медията стана един вид инициатор за решаване на проблема.

Медиите се явяват не просто посредник, а в много случаи и инициатор за решаване на много проблеми. Такъв беше наскоро случаят във Варна, когато медиите инициираха намирането на жилище на едно сираче... Въобще репортерите, журналистите са хората, които са много близко до проблемите на гражданите. И когато се представи една съдба или даден проблем и той намери широк обществен отзвук, по принцип общината е длъжна и под натиск винаги реагира.

За промяната на образа на местната власт работят и фондациите. Такива са Фондацията за реформа в местното самоуправление и Националното сдружение на общините, които контактуват с медиите и имат за задача да изградят образ на общините, такъв, какъвто е и го правят успешно. Тук виждам и един недостатък: може би информационните потоци, които идват от тези сдружения, трябва да се наблюдават по-сериозно от медиите. Тогава и те ще имат по-голяма информация за това какво се случва. Трудно можем да кажем, че медиите са съюзник на общините, те по-скоро са посредник за решаването на проблемите. Не е и работа на една медия да гради положителен образ на общината и на кмета. Медията отразява нещата такива, каквито са. Когато има проблеми, тя е длъжна да ги представи. И колкото по-критично ги представи, толкова по-добре. Защото когато даден проблем се представи от всичките

му страни, той ще се реши по-бързо. Това е задачата на медиите - не да загладят и да фризират нещата, а да ги представят в светлината, в която те си стоят.

Мисля, че кметовете не могат да се оплачат от медийно представяне. Всяко нещо, което се случва в общината и е интересно и касае гражданите, по принцип намира място и в националните, и в регионалните медии. Обяснимо е, когато има скандал, той да бъде представен на страниците на вестниците. Това е спецификата на жанра. Не можем да очакваме обаче медиите непрекъснато да произвеждат положителни новини. Новините са такива, каквито са. И така трябва да бъдат представени.

А местните избори по всякакъв начин ще бъдат употребявани и от регионални, и от национални медии, за да се види картинката - кои са борците в политическото пространство, какви фигури са, кои стоят зад тях. Неминуемо ще се вадят компромати. Вероятно, те ще бъдат както в миналите избори: на ниво регионална преса повече, освен ако не са много фрапиращи, и няма да се появят в националната. Но като едни борци на обществения фронт, които са преминали през тези битки, кметовете трябва да се подготвят и за това и те се готвят, мисля. От тук нататък ще е много интересен медийният образ на кмета. От поведението на кандидат кметовете преди изборите ще зависи много това дали ще спечелят или няма да спечелят. Ако един кмет, образно казано, е готин и може да работи с медиите, с хората, отворен е, ако е и мениджър, той няма за какво

да има притеснения, симпатиите ще са на негова страна.

Един кмет трябва да се научи да работи с медиите. Не просто да спечели симпатията на репортера. Трябва да умее да работи с медиите, да представя проблема, да го дава такъв, какъвто е, да умее да защитава позицията си аргументирано. Един кмет е публична личност и трябва да свиква, че ще бъде винаги под прицела на репортерите.

Д-Р КРАСИМИР МИРЕВ, КМЕТ НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ:

Нашата община работи с два регионални вестника, едно регионално радио и една кабелна телевизия. Имаме и десет кореспонденти на националните медии, работещи на територия на Търговище. Бих могъл да кажа, че ние с медиите се научихме да се разбираме. Аз се приучих да разбирам и да понасям критиките и заедно с общинската администрация да се коригираме. Мисля, че и медиите в нашите взаимоотношения разбраха, че има смисъл заедно да се опитаме да намерим точните думи, с които да отразим събитията. В противен случай наистина се случва това, което и преди малко коментирах: заставаме от двете страни на барикадата, започва една война, от която най-малко печелят гражданите. Дори не бих използвал думата „война“. Разбира се, има много труден диалог, който многократно е прекъсван, но в никакъв не бих казал, че сме в състояние на война. Многократно сме декларирали и продължаваме да декларираме, че ние сме готови на диалог, но в никакъв случай - на монолог.

Не считам, че кметът трябва всяка седмица, в определен ден и час да се среща с медиите, дори и тогава, когато няма какво да им каже. Ние работим по друг начин. Може да се видим в седмицата два пъти, може да се видим в месеца и един път - действително тогава, когато имаме да споделим нещо значимо. В останалото време медиите имат перманентно информация, винаги могат и устно, и писмено да получат необходимата текуща информация за това, което не е събитие.

Бих искал да отговоря на въпроса какъв принос имат медиите в реализацията на някои наши цели. Само бих дал един пример - английската гимназия в Търговище. В продължение на две години медиите бяха тези, които инициираха общественият дебат - да има или да няма такова езиково училище. Мога да отбележа, че те определено допринесоха за мощната подкрепа, която получихме от гражданството за реализацията на това училище. И тази подкрепа ни беше много необходима, включително на ниво Министерство на образованието. Мога да посоча и много други примери, където медиите са акцентирали, са ни подселили, водили са ни и до решения, когато много добре са обосновали и организирали общественият дебат.

ПРОГРАМА „ОБЩЕСТВЕН ФОРУМ“

Любомира Колчева
ФРМС

В рамките на месеците април - юни работата на ФОРУМ-ите от първи кръг на програмата „Обществен форум“ навлиза във финалната си права. Общностите от общините Дряново, Ловеч, Троян и Ябланица, които участват във финансираната от Швейцарската агенция за международно развитие (ШАРС) програма, са в процес на окончателна разработка на избраните от тях за реализация проекти след последната 10-та сесия. В рамките на една година представители на всички ключови местни институции, граждани, нестопански организации и бизнес участваха в сесии, на които обсъждаха приоритетни за общността проблеми и възможните решения. В резултат на дискусиите работни групи разработваха проекти, които ще бъдат подредени по приоритет от участниците във ФОРУМ-а на последната десета сесия за всяка една от тях, която ще се проведе в края на май или през юни.

С това ще приключи първият важен етап от програмата, след което ще се премине към изпълнение на проектите, финансирани със средства на Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество (ШАРС) и съответната община.

Предвид приближаващите дати за 10-а сесия, през април и май продължава интензивната работа на Ръководната комисия по програмата, която разглежда разработените проекти и дава препоръки по тях. На 11 и 22 май 2003 г. се проведеха поредните заседания на комисията за мнение и одобрение на проекти. Участниците във ФОРУМ - Ябланица са разработили общо 12 проекта, Дряново - 15, Троян - 6 и Ловеч - 16.

В хода на програмата в три от общините участници в кръг 1 започна изпълнението на т.нар. демонстрационни (демо) проекти. Демо-проектите са малки проекти (до 10 000 лв.), които целят да обединят за практически действия усилията на участниците във ФОРУМ-а и други граждани в изпълнение на местни инициативи. Те изискват неотложни действия или са насочени основно към активност на местната общност, като целта е да докажат способността ѝ сама да реши конкретен проблем.

До края на април участниците във ФОРУМ - Ябланица осъществиха 3 демо-проекта, в рамките на които бяха изградени детски площадки в детски градини в с. Брестница, в ж.к. Изток и ж.к. Младост в гр. Ябланица.

Също със собствени усилия и подкрепата на местни фирми и Община Ябланица и ШАРС гражданите благоустроиха две чешми в селата Батулци и Орешене.

ФОРУМ-участниците от Ловеч приключват изпълнението на техния демо-проект, който се казва „Шахматна приказка“ и по който е изградена атракционна шах детска площадка със замък. Тази „приказка“ ще даде възможност на гражданите на Троян и особено на по-малките да прекарват свободното си време в игра с уголемени шахматни фигури.

Участниците от ФОРУМ - Дряново в рамките на демо-проекта си ще обогатят с нови костюми реквизита на групата за народни танци към местното читалище.

Програма „Обществен форум“ се изпълнява съвместно от Сдружение „Болкан Асист“ и Фондация за реформа в местното самоуправление. Първата организация изпълнява функциите на ФОРУМ-офис и подкрепя дейността на форумите в частта им, засягаща организирането и провеждането на отделните форум-сесии. ФРМС, от своя страна, е Офис по проектите и подпомага работните групи за изготвяне на ФОРУМ-проекти. При необходимост тя осигурява експерти с цел осигуряване на наистина добро качество на проектите, изпълнението на които ще продължи да следи и подпомага след приключване на ФОРУМ-сесиите.

В общините участници в програмата от втори кръг (Антоново, Павликени, Попово, Търговище и Свищов) участниците във ФОРУМ-ите вече приключват избора на идеи за демо-проекти. ФОРУМ - Търговище изработи промоционни материали, представящи общината, с цел привличане на инвеститори в региона. Те бяха представени на Търговско промишленото изложение - Търговище 2003 г., което се проведе от 12 до 18 май в града.

По втори демо-проект ФОРУМ-участниците ще изградят кът за отдих и почивка в с. Баячево, Търговищка община.

ФОРУМ - Павликени ще работи за промоцирането на региона чрез издаване на информационен справочник.

Участниците от ФОРУМ - Попово ще благоустроят зоната около централния площад, а групата по екология към ФОРУМ-а ще създаде местна екологична организация и стартира функционирането ѝ в рамките на двата си демо-проекта.

През май ще бъде взето решение в кои общини от областите Шумен и Разград ще продължи изпълнението на трети кръг на програмата. ♦

И ПРЕЗ 2003 ГОДИНА ФРМС ПОДКРЕПЯ ОБЩИНСКИ ЦЕНТРОВЕ ЗА УСЛУГИ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРАЖДАНИТЕ

■ **Тодор Младенов**
ФРМС

В края на януари 2003 г. Фондацията за реформа в местното самоуправление приключи ефективната реализация на проектите за изграждане на нови центрове за услуги и информация за гражданите (ЦУИГ) и надграждане на вече работещи такива по Програма „Подобряване обслужването на граждани“.

Общата стойност на програмата бе 1 200 000 щ. д., като Американската агенция за международно развитие предостави 550 000 щ. д., а останалата част бе осигурена от общините.

В резултат на програмата бяха изградени 24 нови и надградени 8 от вече функциониращите общински центрове за предоставяне услуги за гражданите.

Наред с осигурената финансова подкрепа ФРМС се ангажира и с предоставяне на информационна и консултантска помощ при реализация на проектите на общините.

Успехът на програмата се дължи на съвместната упорита работа на екипите от специалисти в общините, служителите на ФРМС и професионалната подкрепа на експерти от Екипа за новаторски практики в местното самоуправление.

Успоредно с приключване на програмата ФРМС организира международна конференция „Електронни местни власти“. На този форум общините споделиха, че създаването на условия за предоставяне на качествени услуги за гражданите чрез ЦУИГ е неразривно свързано с изграждане на съвременни информационни системи, които да позволяват последващото им интегриране с държавните информационни системи и национални регистри при изграждане на електронното правителство.

В дискусиите се стигна до общия извод, че изграждането на центрове е процес, който на практика никога не приключва. Разширяването на възможностите на центрове се налага поради промени в нормативната база, развитие и промяна формите на организация на работа, промяна ролята и мястото на общините в съвременната информационна среда.

Това, от една страна, мотивира екипа на ФРМС да продължи работата си и през 2003 година с общините, изградили ЦУИГ, като усилията да бъдат насочени в следните направления:

■ Мониторинг-посещения с цел консултации и препоръки по актуални проблеми от работата на центрове и задълбочена дискусия-анализ на състоянието и ефективността им към момента;

■ Експертна техническа помощ и консултации при решаване на въпроси по отношение на компютърната мрежа, програмното и хардуерно осигуряване и др., с акцент върху по-малките общини по програмата;

■ Обмен на информация и практики между центрове. В този смисъл през юни тази година със съдействието на регионалните асоциации на общини ще бъдат организирани регионални работни срещи, в които ще участват представители (ръководителите на центрове и системни администратори) на всички съществуващи ЦУИГ.

От друга страна, ФРМС се ангажира да подкрепи с консултантска и методическа помощ общините Калояново, Угърчин, Елин Пелин, Севлиево, Правец и Пирдоп, демонстрирали своята готовност и висока мотивация да изградят центрове със собствени сили. Чрез своите експерти инж. Василка Сирачевска и Тодор Младенов ФРМС съдейства при разработване на проекти за изграждане на ЦУИГ съвместно с общински специалисти и партньори на общините.

В процеса на разработване и реализация на проектите си общините имат възможност да получат разнообразна информация и компетентни консултации във връзка с:

■ организация на работата в оперативните звена с цел подготовка и реализация на процесите по извършване на услуги за гражданите;

■ организация на технологичните процеси по предоставяне на автоматизирани услуги;

■ организация и определяне на функционалното предназначение на работните места в центровете;

■ системно администриране на общинските бази данни;

■ структура и съдържание на общинска Интернет-страница и др.

Интересен е подходът за създаване и реализация на проект за ЦУИГ в Община Пирдоп. Там ръководството на общината успя да привлече като партньор най-крупния представител на местния бизнес „Юмикор Мед“ АД. В резултат на това общината ще получи значителна финансова подкрепа за техническо и програмно осигуряване, оборудване и обзавеждане. ◆

SimCity 4

Играта SimCity 4 ви дава възможност да се вживеете в ролята на виртуален кмет. Задачата ви е да изградите, управлявате и развивате свое проспериращо населено място. Регионите, където се подвизавате, трябва да създадете сами или да изберете от предварително зададените ландшафти, които отговарят на реални населени места: Лондон, Берлин, Сан Франциско, Ню Йорк... В задълженията ви влиза разпределението на наличните територии за застрояване. Градът има три типа зони: жилищна, комерсиална и индустриална. От вас зависи и регулирането на данъците, финансирането на различни отрасли, грижата за образованието, безопасността, електро- и водоснабдяването. Ако се справяте добре, градът расте. Но заедно с това нарастват и проблемите - замърсяването на въздуха, пътният трафик, престъпността. Затова трябва да внимавате много с разпределението на средствата. Добре е да слушате общинските съветници - приказват умни неща, но понякога се обаждат твърде късно. Бързо ще усетите най-добрия компромисен вариант на съотношението „цена - благоденствие“ - оказва се например, че бюджетът за образованието и здравеопазването трябва да бъде поне два пъти над минимума...

Неразумно е да правите малък град - разходите ще са прекалено големи за сметка на постъпленията в хаз-

ната. Не можете и да превърнете част от града в гето, без да си понесете последствията. Хората просто ще си тръгнат мирно и тихо и селището ви ще се превърне в град на призраците...

Петко Живанов, „Капитал light“, със съкращения

„ЕТАЖНАТА СОБСТВЕНОСТ - КАК ДА ЖИВЕЕМ ЗАЕДНО“ Е ИМЕТО НА ПРОЕКТА, КОЙТО СТАРТИРА В ШЕСТ ПИЛОТНИ РАЙОНА НА СОФИЯ

Фондацията за реформа в местното самоуправление в партньорство със Столична община и омбудсмана на общината започва реализацията на серия от дейности, насочени към повишаване на знанията и информираността за управлението на етажната собственост и подобряване на взаимодействието ѝ с общинската администрация и операторите на обществени услуги - Топлофикация, ВиК, Електрозапределение.

Представители на всички заинтересовани страни - етажна собственост, общинската администрация и търговските дружества, доставчици на обществени услуги - формираха работна група, която започна работа по подготовката на издание - наръчник, предоставящ информация за проблемите при управлението на етажната собственост и практическите подходи при тяхното разрешаване, съобразени с действащата нормативна уредба - Закон за собствеността, Закон за устройство на територията, Правилник за управлението, реда и надзора на етажната собственост.

Наръчникът ще включва казуси и отговори на най-често задаваните въпроси, свързани с поддържането на общи части, събиране на суми от неизрядни платци, нарушаване на вътрешния ред и други проблемни области в управлението на етажната собственост. Примерни образци на протоколи от общо събрание ще илюстрират реда и процедурите за вземане на важни за етажната собственост решения - преустройства със смяна на предназначението на жилищни помещения, определяне размера на различни вноски към етажната собственост, избор на управител.

Разглеждайки проблемите на етажната собственост, проектът има за своя „гравитационна точка“ въвеждането на практики, развиващи диалога между членовете на етажната собственост и администрацията.

Генерирането на решения в интерес на местната общност чрез по-добрата чуваемост и насочване на информацията

към верните адресати - носители на интереси, определи като задача на проекта създаването и поддържането на регистри на управителите/председателите на управителните съвети на етажните собственици в шестте пилотни района - „Младост“, „Изгрев“, „Лозенец“, „Слатина“, „Надежда“ и „Триадница“.

Районите, включени в дейностите по проекта, имат реализирани успешни съвместни инициативи с участие на гражданите за подобряване жизнената среда, благоустрояване и поддържане на между-блокови пространства в отделни жилищни квартали. Чрез популяризиране и стимулиране на тези добри практики се търси мултиплициращ ефект и установяване на истински трайни партньорства между общината и нейните граждани.

„Етажната собственост - как да живеем заедно“ е проект, насочен към създаването на модел на гражданско участие чрез откриване на нови канали за комуникация между общинската администрация и гражданите.

На 21 май 2003 г. Комисията по местно самоуправление, регионална политика и благоустройство (КМСРПБ) към 39-то Народно събрание и Фондацията за реформа в местното самоуправление (ФРМС) подписаха Работна програма за периода май 2003 - май 2004 г. в следните области: сътрудничество в областта на осъществяване на успешна **реформа в местното самоуправление** в България; съвместни дейности, свързани с провеждане на ефективна кампания в контекста на **интеграцията на България към Европейския съюз**, предприєдинителния процес и ролята на общините в него; инициативи в областта на **регионалната политика и развитие** и свързаното с тях законодателство и прилагане принципа на партньорството във всички етапи на тяхната реализация.

Три месеца остават до връчването на Годишната награда на ФРМС **„Община новатор 2003“!**

Участвайте в националния конкурс!

Представете вашата общност в света на новаторите, опишете своите иновационни практики, спечелете признанието, което заслужавате!

До **30 април 2003 г.** включително в Базата

„Иновационни практики в България“ на ФРМС са включени 120 нови практики от местни власти, нестопански организации, областна администрация - Варна, областна администрация - Стара Загора, РАО Тракия, РСО „Централна Стара планина“, Програми на Каунтърпарт - България и Спасете децата - Великобритания, Програма „Обществен форум“ на ШАРС, Програма „Инициатива Местно самоуправление“, Министерство на земеделието и горите, Съюз на архитектите в България, Програма „Студенти на стаж към Парламента“, Национален граждански форум за култура.

Водещи към момента са общините:

Добрич - 11 практики

Мездра - 9 практики

Сливен и Свищов - по 7 практики

Програма **„Подобряване на социалната среда“** се реализира от Фондацията за реформа в местното самоуправление в общините **Кресна и Струмляни, Годеч и Своге, Батак, Брацигово и Пещера, Джебел, Кирково и Момчилград** в периода септември 2002 г. - юли 2004 г. Тя гради върху постигнатото от първата фаза, 2000 - 2002 г., в която чрез национален конкурс за проекти, бяха подкрепени инициативи на нестопански организации в партньорство с местната власт и други заинтересовани страни за подобряване условията за живот и интегриране на неравнопоставени групи в обществото.

Във втората фаза на програмата след конкурс **в два етапа** ще бъдат реализирани проекти за подобряване на социалната среда в 10-те пилотни общини на стойност до 3400 щ.д.

Проектите следва: да отговорят на конкретни потребности в социалната сфера в общността чрез активно включване на заинтересованите граждански групи и по-широката общественост; да са ориентирани към подобряване на сътрудничеството между нестопански организации, граждани и местни власти при разрешаване на местни проблеми.

Кандидатстващите организации ще представят идеен проект до 10 юни 2003 г. До 20 юни 2003 г. ще бъдат обявени резултатите от конкурса. Одобрените проектни идеи ще се разработват подробно според формуляр за проектни предложения на ФРМС до 10 юли 2003 г. До 15 юли 2003 г. ще бъдат одобрени цялостно разработените предложения за проекти. Проектите ще се реализират в рамките на не по-малко от 8 (осем) календарни месеца в периода 21 юли 2003 г. - 30 юни 2004 г.

Национална конференция „Местното икономическо развитие: партньорства и механизми за взаимодействие“, организирана от Фондацията за реформа в местното самоуправление с подкрепата на Американската агенция за международно развитие. Конференцията ще се проведе на 5 и 6 юни 2003 г. в парк-хотел „Москва“ в София.

Целта на конференцията е да очертае настоящите тенденции и приоритети в областта на местното икономическо развитие в България и да представи успешни казуси, реализирани в резултат на партньорството между местната и централната власт и бизнеса. В рамките на работната програма ще бъде отделено внимание на ролята на общините, съществуващите стимули и финансови инструменти за насърчване на местното икономическо развитие. Ще бъде представен опита на страни от Централна и Източна Европа, основните насоки и приоритети на Агенцията за чуждестранни инвестиции за привличане на чуждестранния инвеститорски интерес, както и успешни практики на сътрудничество между общини, бизнес, областни администрации и министерства.

Участници в националната конференция са представители на централната и местната власт, чуждестранни инвеститори, експерти от държавни агенции и неправителствени организации.

ФРМС обяви Конкурс на тема „Прозрачни действия - отговорни решения“ за иновационни практики на българските общини и техни партньори, които демонстрират успешни механизми за прозрачност, отговорност и отчетност в работата си. Практиките могат да обхващат работа на общинския съвет, етични норми, работа на обществения посредник, участие на гражданите във взимане на решения, организиране на обществените услуги, финансово управление и бюджетен процес, процедури за управление на общинската собственост, общинските фирми и доставките, взаимодействие с медиите, предоставяне и осигуряване на достъп до информация. Победителите в конкурса ще бъдат обявени и отличени от ФРМС на семинар на 26 и 27 юни 2003 г.

Изпращайте вашите практики на Богдана Шопова, координатор на проекта, bshopova@flgr.bg до 16 юни 2003 г. Модел за описание на иновационни практики можете да намерите в Библиотека ЛОГИН на Интернет-страницата на ФРМС <http://www.flgr.bg>

От 4 до 6 юни ФРМС ще проведе в София четвърти заключителен семинар в рамките на дългосрочното обучение на втората целева група от представители на общини и областни администрации, участници в проект „Българските общини - компетентни участници в усвояване на фондовете на ЕС“.

Обучителният семинар е озаглавен „Управление, контрол и наблюдение на проекти, финансирани от ЕС и други източници“. След приключване на семинара ще бъде проведена официална церемония за връчване на сертификат на всеки участник, преминал успешно четирите модула в рамките на проекта. Участници в обучението са общински специалисти от общините Карнобат, Омуртаг, Айтос, Антоново, Попово, Нови Пазар, Търговище.

От 25 до 27 юни в град Добрич ФРМС ще проведе обучителен модул „Финансови инструменти на ЕС“ за третата целева група общински и областни администрации (североизточен район за планиране) по проект „Българските общини - компетентни участници в усвояване на средствата от ЕС“. Лектори на семинара са Силвия Инджова и Светлана Александрова.

Започва ефективната реализация на проекти по Програма „Партньорство за по добра жизнена среда“. По време на работно-обучителна среща в София на 12 и 13 май представители на 22 от 25-те одобрени нестопански организации подписаха договори за финансиране. Екипът на ФРМС предостави цялостна консултация относно техническата и финансова реализация на програмата. С финансовата помощ на Американската агенция за международно развитие през следващите три месеца ще бъдат реализирани практически инициативи за подобряване на жизнената среда на малки населени места, насочени към създаване на по-добри условия за живот и почивка, водещи до качествена промяна в облика на населеното място.